

SAKSFRAMLEGG

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Kommunalt foreldreutvalg	27.04.2020
	Ungdomsrådet	27.04.2020
	Hovedutvalg for skole og barnehage	29.04.2020

LÆRERNORM I ULLENSAKERSKOLEN 2020/2021

RÅDMANNENS INNSTILLING

For å sikre at alle skolene i Ullensaker når lærernormen skoleåret 2020/2021 iverksettes følgende tiltak:

- Det opprettes et telletidspunkt på våren, slik at skolene tidlig får en oversikt over behovet for lærere fra august.
- Skolene er offensive med hensyn til rekruttering. Ved hovedtilsettingen i februar forsøkte alle skolene å overtilsette med minimum en lærer, da det erfaringsmessig er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere.
- Rektorene fordeler lærertimene på småtrinn og mellomtrinn, slik at lærernormen kan nås innenfor hvert hovedtrinn.
- Lærere flyttes fra skoler som har høyere lærerdekning enn normen tilsier, til skoler som ikke har nok lærere - med de konsekvenser som skisseres i saken.
- Det vurderes å opprette en pool med sentralt ansatte lærere i Ullensaker. Disse kan plasseres på skolene til skolestart i august når man ser hvilke skoler som vil få utfordringer med å nå lærernormen grunnet elevvekst eller lærere som har sluttet i løpet av våren. Dette tiltaket vil anslagsvis koste kr 4,32 mill, noe som det ikke er budsjettdekning til inneværende år.
- Flere assistenter må redusere sine stillinger og gå i turnuser som innebærer delt dagsverk i SFO sin åpningstid, for å få plass til flere lærere i skolenes budsjetter.
- Det vurderes å kjøpe inn et felles digitalt verktøy til timeplanlegging, for å sikre en felles praksis for korrekt fordeling og rapportering av lærertimer
- Det vurderes å utvikle fritt skolevalg i Ullensaker, for å sikre mer forutsigbarhet og en bedre fordeling av lærerressurser mellom skolene
- Lærernormen inkluderes i ressursfordelingsmodellen, for å sikre en mer likeverdig fordeling/bruk av ressursene mellom skolene. Dette vil ikke ha innvirkning før i 2021.

Ullensaker, 20.04.2020

Yngve Rønning
kommunaldirektør

Saksbehandler: Anders Løvstad
Vedlegg:
Saksdokumenter:

SAMMENDRAG

Stortinget innførte i 2018 en lovpålagt lærernorm som angir at det skal være maksimalt 15 elever per lærer samlet sett på 1.- 4. trinn, og maksimalt 20 elever per lærer samlet sett på 5.- 7. trinn og 8.- 10. trinn. GSI-rapporteringen for høsten 2019 viser at fem barneskoler og tre ungdomsskoler ikke nådde lærernormen denne høsten. Dette skyldes i hovedsak stor mobilitet, stram økonomi, ulike utfordringer ved å flytte lærere mellom skoler ved overtallighet, og elever/trinn som krever skjerpet bemanning.

Dersom lærerressursene hadde vært optimalt matematisk fordelt innad på skolene, og mellom skolene, ville Ullensakerskolen totalt sett vært innenfor lærernormen med ressursene vi har til disposisjon i dag. Dette er imidlertid et teoretisk handlingsrom som ikke kan realiseres, grunnet ulike hensyn som fremkommer i saken. Ullensaker kommune har svært stor mobilitet. Det flytter mange, både elever og lærere, inn og ut av kommunen hvert år. Mesteparten av elevveksten kommer i løpet av sommeren, og det er utfordrende å forutsi hvor veksten kommer. Hovedtilsetning av lærere foregår i februar, og rektorene tilsetter på bakgrunn av erfaringstall og svært usikre prognoser for elevtallet seks måneder frem i tid. Når disse lærerne starter ved skolene i august, kan mye ha forandret seg. Det betyr at det er ekstra utfordrende for Ullensaker kommune å nå lærernormen på skolenivå innenfor dagens økonomiske rammer.

Denne saken viser at Ullensakerskolen innen nåværende økonomiske handlingsrom ikke vil nå lærernormen fullt ut. Videre belyser saken hvilke tiltak Ullensakerskolen kan iverksette for at alle skolene skal nå lærernormen høsten 2020. Dette handler blant annet om overflytting av lærere mellom skoler, overflytting av lærere mellom hovedtrinn på skolen, og en omdisponering av assistentressurser til lærerressurser. Disse tiltakene kan ha negative konsekvenser og må følgelig vurderes gjennomføringen opp mot hensyn til forsvarlighet.

Saken viser at ved å gjennomføre disse tiltakene vil Ullensakerskolen sitte igjen med et behov for 6 ekstra lærerstillinger for å nå normen på skolenivå. Dette er det ikke budsjettdekning for inneværende år.

SAKSUTREDNING

Lærernorm, lærertetthet og gruppestørrelse

Stortinget innførte i 2018 en norm for lærertetthet i grunnskolen, det vil si hvor mange elever det er per lærer på en skole. Normen ble ytterligere skjerpet skoleåret 2019/2020, og angir nå at det skal være maksimalt 15 elever per lærer samlet sett på 1.- 4. trinn, og maksimalt 20 elever per lærer samlet sett på 5.- 7. trinn og 8.- 10. trinn.

Gruppestørrelse er et mål på lærertetthet i skolen. Gruppestørrelse beregnes med utgangspunkt i forholdet mellom elevtimer og lærertimer, og gir informasjon om størrelsen på undervisningsgruppen. Gruppestørrelse 2 inkluderer ikke timer til spesialundervisning og særskilt norskopplæring, og angir derfor forholdet mellom elever og lærere i ordinær undervisning.

Gruppestørrelse 2 fremkommer av skolenes GSI-rapportering, der tellingen foregår 1. oktober hver høst. Gruppestørrelse 2 benyttes som den nasjonale måleindikatoren for lærernormen.

Det er i Ullensaker behov for å øke kvaliteten på rapporteringen i GSI. Det er for mye rom for skjønn og tolkninger, og det er viktig at skolene utvikler en mer lik praksis, slik at rapporteringen blir riktig. Vi ser for eksempel at tallene endrer seg for mye når en nytilsatt rektor rapporterer. Timeplanen er utgangspunktet for rapporteringen, og skolene bruker forskjellige verktøy for å legge timeplan og fordele lærertimene på trinn. Det bør derfor vurderes å kjøpe inn et felles digitalt verktøy som alle skolene benytter til dette arbeidet. I høst ble det startet opp kurs og felles workshop for alle rektorene i forbindelse med skolenes rapportering. Det må man videreutvikle og fortsette med høsten 2020, for å sikre en mest mulig korrekt rapportering, slik at resultatene blir valide. Vi vil også opprette et telletidspunkt på våren, slik at skolene tidlig får en oversikt over lærerbehovet fra august. Tellingen baseres på kjent elevtall i fagsystemet og prognoser i Kompas. Det må i tillegg trekkes fra estimert spesialundervisning og særskilt norsk basert på inneværende skoleår. Dette jamføres med antall lærere det da er behov for, for at skolen skal nå normen til høsten.

Gruppestørrelse 2

Røde tall er ikke innenfor lærernormen.

Skole						Endring 2018/2019 til 2019/2020
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	
1.-4. trinn Ullensaker	18,8	19,1	15,2	16,2	15,9	-0,3
5.-7. trinn Ullensaker	19,5	20,2	18,8	18,9	18,2	-0,7
8.-10. trinn Ullensaker	19,1	19,1	21,5	19,4	18,8	-0,6
Ullensakerskolen totalt	19,1	19,1	17,9	17,9	17,5	-0,4
Akershus	18,6	18,5	18,2	17,7	17,1	-0,6
Norge	16,8	16,8	16,6	16,3	15,8	-0,5

Gruppestørrelse 2 i Ullensakerskolen viser en nedgang på 0,4 siden 2018/19, fra 17,9 elever per lærer til 17,4. Det viser altså at lærertettheten totalt sett har blitt litt høyere, slik at det er færre elever per lærer. Ullensakerskolen samlet sett ligger rett over Akershus fylke og noe over landet i gruppestørrelse 2.

Tabellen over viser at Ullensakerskolen oppfyller lærernormen for Ullensakerskolen samlet sett på 5.-7. trinn og 8.-10. trinn med henholdsvis 18,2 og 18,8 elever per lærer. På 1.-4. trinn oppfyller ikke Ullensakerskolen lærernormen, da det er 0,9 elever for mye per lærer. Samlet sett på 1.-10. trinn ligger Ullensakerskolen innenfor lærernormen.

Gruppestørrelse 2 per skole

Røde tall er ikke innenfor lærernormen.

Trinnspesifikk per skole 2019/2020			
Skole	1.-4. trinn	5.-7. trinn	8.-10. trinn
Algarheim	17,14	16,93	
Bakke	16,07	20,38	
Borgen	14,93	19,61	
Døli****	17,56	25,76	

Gystadmarka	14,05	16,08	
Hovin	15,00	19,69	
Jessheim*	14,25	14,64	
Mogreina	14,99	15,17	
Nordkisa	14,22	13,94	
Skogmo**	20,63	22,22	
Åreppen	18,36	19,29	
Allergot			20,31
Gystadmarka u.skole			21,37
Nordby***			20,42
Vesong			15,24

*inkludert elever i ressurscenteret

**inkludert elever i innføringsklassene

***inkludert elever i tilrettelagt avdeling

****sannsynlig feilrapportering

Den trinnspesifikke oversikten på skolenivå viser at på 1.-4. trinn var det fem skoler som ikke nådde normen, på 5.-7. trinn var det tre skoler som ikke nådde normen, og på 8.-10. trinn var det tre skoler som ikke nådde lærernormen høsten 2019. Noen av disse ligger marginalt over, mens andre er et godt stykke unna å nå normen.

Ressursbruk

Hvis lærerressursene hadde vært optimalt matematisk fordelt innad på skolene, og mellom skolene, ville Ullensakerskolen totalt sett vært innenfor normen med ressursene vi har til disposisjon i dag.

Et slikt regnestykke blir likevel en teoretisk øvelse, da det er mange rammefaktorer som gjør at lærerressursene ikke kan fordeles optimalt. Det er forskjeller i utfordringsbildet til skolene, og på grunn av den store mobiliteten i Ullensaker, kan dette endre seg mye fra år til år og gjennom et skoleår. Dette gjelder blant annet elevenes hjemmeforhold, foresattes utdanningsnivå, andel elever med minoritetsspråklig bakgrunn, andel elever med spesialundervisning, lærernes kompetanse med mer.

Spesialundervisning, særskilt norsk, og andre typer ressurser til elever med særlige behov kommer i tillegg til lærernormen, men må finansieres innenfor hver skoles tildelte budsjett. I Ullensakerskolen ser man generelt en økning i spesialundervisning. Dette påvirker lærerressursbruken og bidrar til at ikke alle skolene når lærernormen. Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i Ullensakerskolen har gått opp med 0,4 % fra 2018/19 til 2019/20. I år har Ullensakerskolen en høyere prosentandel spesialundervisning enn snittet i Norge. I Ullensakerskolen samlet er det en høyere andel lærertimer som brukes til spesialundervisning i 2019/20 enn året før, det har økt med 1,4 prosent. Trenden i Ullensakerskolen er at dette øker, mens trenden i Norge generelt er at dette synker.

Ullensakerskolens ressursfordelingsmodell gir alle skolene en lik grunnressurs (ledelse, miljøterapeut, konsulent), men hoveddelen av tildelingen skjer på bakgrunn av elevtall. Hvis en skole bruker mye ressurser til andre ting enn ordinære lærertimer, som for eksempel lovpålagt spesialundervisning eller behov for å dele en utfordrende klasse på mellomtrinnet i mindre grupper, så kan dette gå på bekostning av skolens mulighet for å nå lærernormen for de yngste elevene. Det samme gjelder ressurser til ledelse, skolebibliotek, miljøterapeuter, fagarbeidere, assistenter eller andre funksjoner en skole har behov for. Hvis en skole bruker for mye ressurser til slike behov, så går det på bekostning av skolens mulighet for å nå lærernormen. Lærernormen vil inkluderes i ressursfordelingsmodellen, for å sikre en mer

likeverdig fordeling/bruk av ressursene mellom skolene. Dette vil ikke ha innvirkning før i 2021.

Det kan se ut som at noen av skolene som ikke når normen, har for mange ansatte med annen fagbakgrunn versus lærere, og det kan være gode grunner for dette. Thomas Nordahls ekspertutvalg har påpekt vesentlige mangler ved spesialundervisningen i Norge, blant annet at for mange elever får tildelt timer med assistent. I Ullensaker ser vi at antall vedtak med timer til assistent går ned, og dette får konsekvenser for de fast ansatte fagarbeiderne og assistentene i skolene våre. Vår arbeidsgiverpolitikk har vært å ansette flest mulig i fulle stillinger, men vi ser at dette utfordrer oss når behovet for assistenter i skolene går ned. Når det i tillegg er behov for flere lærere for å nå normen, så må flere assistenter redusere sine stillinger og gå i turnuser som innebærer delt dagsverk i SFO sin åpningstid.

Noe av intensjonen med lærernormen er å forebygge utfordringer ved å ha høy lærertetthet for de yngste elevene. Per i dag har ikke skolene greid å snu ressursinnsatsen, og jobbe systematisk nok med tidlig innsats, og dermed blir ressursene i for stor grad brukt til ”brannslukking” på 5.-7. trinn.

I Ullensaker praktiseres fritt skolevalg. Det vil si at alle elever har rett til å gå på nærskolen sin, men ved ledig kapasitet kan foresatte søke barnet inn på en annen skole enn nærskolen. Fritt skolevalg medfører større usikkerhet knyttet til hvor mange elever som starter på hvert trinn i august, og det blir vanskeligere for rektorene å vite hvor mange lærere som må tilsettes i hovedtilsettingen i februar for å nå normen. Fritt skolevalg benyttes hovedsakelig på ungdomstrinnet, og det er derfor ungdomsskolene som har størst utfordringer med å beregne hvor mange lærere man kan tilsette. Det kan vurderes å avvikle fritt skolevalg i Ullensaker, for å sikre mer forutsigbarhet og en bedre fordeling av lærerressurser mellom skolene.

Skolene godtgjøres årlig for utgifter knyttet til elevvekst – demografikostnader. Disse kostnadene kommer i tillegg til behovet som skisseres i denne saken. Skolene er altså avhengig av godtgjøring knyttet til demografikostnader for å kunne ta høyde for den årlige elevveksten.

Økonomi

For at alle kommuner og skoler i Norge skulle nå lærernormen, ble det bevilget totalt 1 412 millioner kroner til flere lærere i grunnskolen i 2018, og disse midlene ble øremerket til dette formålet. Bevilgningen til lærernormen ble øremerket frem til budsjett 2020, da ble det innlemmet i rammetilskuddet. I 2018 ble Ullensaker kommune tildelt 7,5 millioner kroner (halvårseffekt), og i 2019 var beløpet på 18,5 millioner kroner. I budsjettdokumentet for 2020-2023 ble det omtalt på følgende måte: «Ullensaker er i sterk vekst, og det er estimert en elevøkning på 180 elever i løpet av 2020. For at budsjettene til grunnskole skal være på et realistisk nivå i forhold til den sterke elevveksten, anslår man en kostnad på nærmere 8,8 mill kr. Budsjettrammene er kompensert med 7,3 millioner kroner og blir dermed ikke fullt ut kompensert».

Skolenes årsrapport for 2019 viste et merforbruk på 10,4 millioner kroner. Skoler har hatt utfordringer med å tilpasse seg lavere rammer de siste årene, vikarutgifter har økt, og det har vært en økning i antall barn med spesialundervisning og andre ressurskrevende behov. Skolenes årsprognoser per februar 2020 viser et merforbruk på 2,4 millioner kroner. Skolene har derfor ikke økonomisk handlingsrom til å tilsette flere lærere enn strengt nødvendig, og

med en uforutsigbar elevvekst blir det svært vanskelig å nå normen eksakt på hver skole innenfor dagens budsjett.

Lønnsforskjellene mellom de ulike lærerutdanningene i skolen er stor. For eksempel kan forskjellen mellom en adjunkt og en lektor med tilleggsutdanning være opp i mot 200 000,- per år. Hvis en skole har mange høyt utdannede lærere med lang ansiennitet, vil dette ha stor innvirkning på budsjettet, og medføre at det blir vanskeligere å nå normen. Det vil på sikt bli dyrere å ansette lærere, i og med at alle nyutdannede fra 2022 vil være lektorer etter endringen i lærerutdanningen. Dermed vil det på sikt bli nødvendig med en budsjettjustering for å kunne opprettholde samme antall lærere som i dag.

Prisen for en lærer med gjennomsnittslærerlønn er på kroner 720.000,- inkludert sosiale kostnader. Det å skulle innarbeide nok rom i budsjettene til at lærernormen kan nåes på skolenivå *uten* å foreta noen grad av utjevning mellom hovedtrinn, overflytting mellom skoler ved overtallighet eller erstatning av assistenter med lærere, vil være svært kostbart og ikke realistisk. Tabellen under viser hva dette ville koste basert på situasjonen per 1. oktober 2019:

Skole	Antall lærere	Kostnad
Algarheim	2,14	1.540.800
Bakke	1,45	1.044.000
Døli*	8,32	5.990.400
Skogmo	7,85	5.652.000
Åreppen	3,36	2.419.200
Allergot	0,31	223.200
Gystadmarka ung.	1,37	986.400
Nordby	0,42	302.400
Totalt	25,22	18.158.400

*sannsynlig feilrapportering

En mer realistisk modell vil være å foreta noen grad av overflytting mellom skoler ved overtallighet, noen grad av flytting av lærere mellom hovedtrinn internt på skoler, og noen grad av erstatning av assistenter med lærere. Disse tiltakene må legges på et forsvarlig nivå ut fra rekrutteringsøymed, krav til faglig bakgrunn, hensyn til elever med spesielle utfordringer og kommunens arbeidsgiverpolitikk.

Tabellene under viser en oversikt over andel lærere hver skole har for mye eller for lite basert på telletidspunktet 1. oktober 2019, og kostnaden ved dette. Det er en tabell for barneskolene og en for ungdomsskolene. Tallene i rødt er skolene/trinnene som ikke har nådd lærernormen og kostnaden det medfører å oppbemanne. Tallene i svart er skolene som overoppfyller normen, og summen som kan reduseres ved å overføre andel lærerstilling til en annen skole. Tabellen viser at vi har et teoretisk handlingsrom til å nå lærernormen på alle skolene, innenfor dagens budsjett, dersom vi kunne se helt bort fra hensynene beskrevet i avsnittet over:

Barneskolene

Skole	Antall lærere 1.-4. trinn	Kostnad	Antall lærere 5.-7. trinn	Kostnad	Totalt lærere	Total kostnad
Algarheim	2,14	1.540.800	3,07	2.210.400	0,93	669.600
Bakke	1,07	770.400	0,38	273.600	1,45	1.044.000
Borgen	0,07	50.400	0,39	280.800	0,46	331.200
Døli*	2,56	1.843.200	5,76	4.147.200	8,32	5.990.400
Gystadmarka	0,95	684.000	3,92	2.822.400	4,87	3.506.400

Hovin	0	0	0,31	223.200	0,31	223.200
Jessheim	0,75	540.000	5,36	3.859.200	6,11	4.399.200
Mogreina	0,01	7.200	4,83	3.477.600	4,84	3.484.800
Nordkisa	0,78	561.600	6,06	4.363.200	6,84	4.924.800
Skogmo	5,63	4.053.600	2,22	1.598.400	7,85	5.652.000
Åreppen	3,36	2.419.200	0,71	511.200	2,65	1.908.000
Totalt	12,2		16,29		4,09	2.944.800

* sannsynlig feilrapportering

Ungdomsskolene

Skole	Antall lærere	Kostnad
Allergot	0,31	223.200
Gystadmarka ung.	1,37	986.400
Nordby	0,42	302.400
Vesong	4,76	3.427.200
Totalt	2,66	1.915.200

Hva som er mulig å gjennomføre i praksis, på bakgrunn av det teoretiske handlingsrommet beskrevet i tabellen over, er krevende å tallfeste nøyaktig. Et slikt estimat må også basere seg på inngående kunnskap om lokale utfordringer som til enhver tid er gjeldende på den enkelte skole. Dette kan f.eks. dreie seg om elever med et enkeltvedtak som krever omfattende styrking, spesielt utfordrende klassemiljøer, eller mobbesaker som krever tettere bemanning og oppfølging over tid.

Når det gjelder Døli skole, så ligger det mest sannsynlig inne en feilrapportering i GSI. Hovin og Døli er to skoler som er svært like. Det er omtrent like mange elever (inkludert antall elever med spesialundervisning, særskilt norsk eller andre spesielle behov), skolene har omtrent like mange stillingshjemler, og skolenes budsjett er omtrent like stort. Basert på GSI-rapporteringen kan det synes som at Døli bruker inntil 8 stillinger på andre ting enn undervisning, sammenlignet med Hovin, og dette er ikke tilfelle. Grunnet stor elevvekst ved Døli skole de senere årene, så er det nok noe større behov for lærere til høsten enn ved Hovin, men vi stipulerer behovet nærmere 3 enn 8 stillinger.

Det knyttes også usikkerhet til tallene fra Skogmo, da ny rektor ble ansatt på samme tid som rapporteringen foregikk, og vi ser at tallene avviker relativt mye fra året før. Skolen har hatt et stort merforbruk de to siste årene, og det er derfor vanskelig å se for seg at Skogmo har behov for ytterligere 8 lærerstillinger. Det er også vedtatt at innføringsklassen flyttes til nye Algarheim skole til høsten, og dette vil redusere elevantallet og lærerbehovet ved Skogmo skole. Vi stipulerer derfor behovet til nærmere 5 enn 8 stillinger.

Når det gjelder Vesong ungdomsskole, så har overtalligheten sin forklaring i flytting av Borgen-elevene og innføringsklassen til Gystadmarka ungdomsskole. Det er allerede foretatt overflytting av fem lærere til andre skoler i kommunen.

Når det gjelder de minste skolene våre, Nordkisa og Mogreina, så vil små klasser på hvert trinn på mellomtrinnet gi seg utslag i god lærertetthet - langt bedre enn lærernormens krav om 20 elever per lærer. Selv om det da hadde vært ønskelig å flytte lærere fra Nordkisa og Mogreina til skoler som ikke når normen, så vil ikke dette være mulig i praksis, da det må være en lærer i hvert klasserom selv om klassene ved disse skolene er små. I den videre saksutredningen har vi derfor valgt å se bort ifra disse skolene, da det ikke er aktuelt å flytte noen lærere derfra.

Det er flere skoler som ligger marginalt under eller over normen, og i praksis vil det ikke være realistisk at skolene ligger på nøyaktig 15/20 ved telletidspunktet. I den videre saksutredningen har vi derfor valgt å se bort fra disse skolene. Dette gjelder Nordby og Allergot ungdomsskoler, samt Borgen og Hovin skoler. Vi velger også å se bort fra Algarheim skole, som vil nå normen på begge hovedtrinn ved å omdisponere egne lærere fra mellomtrinnet til småtrinnet.

Vi har lagt som en premiss at dersom vi skal flytte lærere fra en skole som har for mange lærere (jfr normen) til en skole som har for få, så må hele lærerstillinger flyttes. I tabellen under vil det si at de skolene/trinnene som har for mange lærere (sorte tall) reduseres til nærmeste hele lærer. Da det alltid vil ta noe tid å gjennomføre overflyttinger, og det er lokale hensyn som må ivaretas, er det i praksis umulig å hente ut det totale teoretiske handlingsrommet. Vi har derfor gjort en skjønnsmessig vurdering av hvor mange lærere som er mulig å overflytte på de enkelte skolene. Skolene der det ikke er mulig eller nødvendig å gjøre overflyttinger (jfr argumentasjonen ovenfor) er fjernet fra oversikten nedenfor.

Barneskolene (basert på telletidspunkt GSI høst 2019)

Skole	Antall lærere 1.-4. trinn	Kostnad	Antall lærere 5.-7. trinn	Kostnad	Totalt lærere	Behov for lærere	Total kostnad
Bakke	1,07	770.400	0,38	273.600	1,45	2	1.440.000
Døli	2,56	1.843.200	5,76	4.147.200	8,32	3	2.160.000
Gystadmarka	0,95	684.000	3,92	2.822.400	4,87	-3	2.160.000
Jessheim	0,75	540.000	5,36	3.859.200	6,11	-3	2.160.000
Skogmo	5,63	4.053.600	2,22	1.598.400	7,85	5	3.600.000
Åreppen	3,36	2.419.200	0,71	511.200	2,65	3	2.160.000
Totalt						7	5.040.000

Ungdomsskolene (basert på telletidspunkt GSI høst 2019)

Skole	Antall lærere totalt	Behov for lærere	Kostnad
Gystadmarka	1,37	2	1.440.000
Vesong	4,76	-3	2.160.000
Totalt	2,66	-1	720.000

Tallene i kolonnen "Behov for lærere" viser da antall stillinger vi må oppbemanne (rødt)/ nedbemanne (svart) med på den enkelte skole for å nå lærernormen. Oversikten viser da at vi trenger 7 lærerstillinger ekstra på barnetrinnet, tilsvarende en kostnad på 5,04 mill. På ungdomstrinnet er det en lærerstilling for mye, tilsvarende 0,72 mill. Samlet sett viser estimatet at det er behov for 6 ekstra lærerstillinger, tilsvarende 4,32 mill for å sikre at vi når lærernormen på skolenivå.

En utfordring med en oppbemanning som beskrevet ovenfor, er at vi ikke kjenner elevtallet på den enkelte skole før i august. Kommunen har nylig anskaffet et prognoseverktøy (Kompass) som gir oss prognoser på skolekrets nivå, men disse er ikke nøyaktige nok til at vi kan bruke dem som grunnlag for en slik oppbemanning. En løsning kan være å sentralt ansette en pool med lærere, som man kan plassere på skolene til skolestart i august, når man ser hvilke skoler som vil få utfordringer med å nå lærernormen grunnet elevvekst eller lærere som har sluttet i løpet av våren. Dette er et tiltak som må utredes nærmere, da det er vanlig at lærere søker seg til en bestemt skole, og det er ikke gitt at lærere ønsker å tilsettes sentralt for deretter å kunne flyttes rundt til ulike skoler etter behov. Inneværende år er det ikke budsjettdekning for et slikt tiltak.

Oppsummert viser saken at dersom det skal innarbeides nok rom i budsjettene til at lærernormen kan nås på skolenivå uten å gjøre andre grep vil det koste 18,16 mill. basert på telletidspunkt høsten 2019. Ved å iverksette tiltakene som rådmannen foreslår i denne saken er det behov for seks ekstra lærerstillinger tilsvarende 4,32 mill. Demografikostnader for faktisk elevvekst kommer i tillegg til de seks stillingene.

Overføring av lærere

Ullensaker kommune har stor mobilitet. Det flytter mange, både elever og lærere, inn og ut av kommunen hvert år. Kommunen har nylig anskaffet et prognoseverktøy (Kompas) som gir oss prognoser på skolekrets nivå. Tidligere har rektorene i stor grad basert bemanningen på erfaringstall. Det har gjort at vi stadig får overraskelser med henhold til hvor veksten kommer og hvilke skoler som har behov for lærere. Dette har gjort det ekstra utfordrende for skolene i Ullensaker å nå den nasjonale lærernormen. Mesteparten av elevveksten kommer i løpet av sommeren. Hovedtilsetting av lærere foregår i februar, og rektorene har tilsatt på bakgrunn av erfaringstall og svært usikre prognoser for elevtallet seks måneder frem i tid. Når disse lærerne starter ved skolene i august, kan mye ha forandret seg.

Skolene må være offensive med hensyn til rekruttering. Ved hovedtilsettingen i februar forsøkte alle skolene å overtilsette med minimum en lærer, da det erfaringsmessig er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere. Dette lyktes vi ikke med, så lærertilsettinger vil måtte fortsette utover våren, for å prøve å rekruttere nok lærere til å oppfylle normen. Ullensaker kommune må ta i bruk ulike virkemidler som kan bidra til å rekruttere og beholde lærere, for at skolene skal nå lærernormen i årene som kommer. Våren 2021 vil det ikke uteksamineres noen lærerstudenter grunnet endringen til at alle lærerutdanningene skal være 5-årig masterutdanning. Dermed blir det ekstra viktig det neste året å beholde lærerne som allerede er i Ullensakerskolen. Siden Ullensakerskolen totalt sett nådde normen i fjor, er det avgjørende at lærere flyttes fra skoler som har for mange lærere til skoler som ikke når normen. Å gjøre slike grep midt i skoleåret, kan ha flere negative konsekvenser:

- *Fagkompetanse:*
 - Det blir stadig færre “allmennlærere” med bred fagkompetanse, som kan undervise klassen sin i mange fag. Kompetanseforskriften (https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_16#KAPITTEL_16) stiller krav til type pedagogisk utdanning og antall studiepoeng i de fagene man skal undervise i på de ulike skoleslagene. Den nasjonale grunnskolelærerutdanningen har skilt mellom kompetanse for undervisning på henholdsvis 1.-7. trinn og 5.-10. trinn. Lærerstudentene gikk høsten 2017 fra en fireårig til en femårig masterutdannelse. Det skilles fortsatt mellom kompetanse for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn. I grunnskolelærerutdanningen 1-7 blir det tre til fire undervisningsfag, mens i grunnskolelærerutdanningen 5-10 blir det to til tre undervisningsfag. Med bare to undervisningsfag utdannes det flere lærere med en smalere fagkompetanse, noe som kan gjøre det mer utfordrende for rektorene å bruke kompetansen i fulle stillinger på skolene. Kompetanseforskriften og grunnskolelærerutdanningen gjør det også utfordrende å flytte på lærere mellom skoleslagene og mellom ulike fagstillinger.
 - Når en elev på ungdomstrinnet har valgt enten fremmedspråk, fordypning eller arbeidslivsfag, skal eleven ha dette faget på hele ungdomstrinnet. Det vil si at

skolen må sørge for nok lærerkompetanse til at elevene kan ha det samme faget i tre år. Dermed blir det vanskelig å flytte på disse lærerne.

- *Ansiennitet:* I dag brukes ansiennitet som hovedkriterium for utvelgelse i nedbemanningsprosesser/overflytting av lærere til andre skoler. Det kan gi problemer med tanke på fagkompetansen som skolen trenger.
- *Rekruttere og beholde:*
 - Erfaringsmessig søker lærere seg til en bestemt skole, der de ønsker å jobbe. Det er grunn til å anta at vi vil miste gode lærere ved å flytte dem til andre skoler enn der de selv ønsker å jobbe.
 - Flere skoler har i år gjennomført overtallighetsprosesser, som vi ser medfører mye uro og frustrasjon i lærerkollegiet. Noen lærere har flyttet på seg frivillig, noen med et lønnstillegg, mens andre på bakgrunn av ansiennitet og fagkompetanse. Det er vår erfaring at dette er lite gunstig for mottakerskolen, og at disse lærerne ikke blir værende. Slike prosesser kan føre til at vi mister gode lærere ut av kommunen.
- *Økonomi:* I og med at lønnsforskjellen mellom lærere er stor, vil lønnsutgiftene til skolene påvirkes ved lærerflytting. Skolenes årlige budsjett er i hovedsak basert på elevtallet ved skolen, der det justeres for elevvekst for høsthalvåret. Det justeres ikke for lønnskostnader knyttet til ansiennitet og kompetanse.

KONKLUSJON OG ANBEFALING

For å sikre at alle skolene i Ullensaker når lærernormen skoleåret 2020/2021 iverksettes følgende tiltak:

- Det opprettes et telletidspunkt på våren, slik at skolene tidlig får en oversikt over behovet fra august.
- Skolene er offensive med hensyn til rekruttering. Ved hovedtilsettingen i februar forsøkte alle skolene å overtilsette med minimum en lærer, da det erfaringsmessig er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere.
- Rektorene fordeler lærertimene på småtrinn og mellomtrinn, slik at lærernormen kan nås innenfor hvert hovedtrinn.
- Lærere flyttes fra skoler som har høyere lærerdekning enn normen tilsier til skoler som ikke har nok lærere - med de konsekvenser som skisseres i saken.
- Det vurderes å opprette en pool med sentralt ansatte lærere i Ullensaker. Disse kan plasseres på skolene til skolestart i august når man ser hvilke skoler som vil få utfordringer med å nå lærernormen grunnet elevvekst eller lærere som har sluttet i løpet av våren. Dette tiltaket vil anslagsvis koste kr 4,32 mill, noe som det ikke er budsjettdekning til inneværende år.
- Flere assistenter må redusere sine stillinger og gå i turnuser som innebærer delt dagsverk i SFO sin åpningstid, for å få plass til flere lærere i skolenes budsjetter.
- Det vurderes å kjøpe inn et felles digitalt verktøy til timeplanlegging, for å sikre en felles praksis for korrekt fordeling og rapportering av lærertimer
- Det vurderes å avvikle fritt skolevalg i Ullensaker, for å sikre mer forutsigbarhet og en bedre fordeling av lærerressurser mellom skolene
- Lærernormen inkluderes i ressursfordelingsmodellen, for å sikre en mer likeverdig fordeling/bruk av ressursene mellom skolene. Dette vil ikke ha innvirkning før i 2021.

Saken er drøftet med HTV i Utdanningsforbundet.

